

afgiftekantoor
2200 Herentals 1
P 409301
Wettelijk Depot B.D.54.073

België - Belgique
PB
2200 Herentals 1
BC 9428

clubactiviteit 13 april
in zaal

t'HOF

Grote Markt 41

maandelijks clubtijdschrift

112

april 2014

verantwoordelijke uitgever
Postbus 105 – 2200 Herentals

Numismatica Herentals EGMP
redactie : Rudy Dillen

Bestuur

Rudy Dillen	voorzitter - secretaris - redacteur 0471-329179	rudy.dillen@telenet.be
Ingrid Verboven	penningmeester - schatbewaarder 0476-892420	ingrid.verboven3@telenet.be
Koen De Pooter	veilingmeester - standhouders 0473-556266	koen.de.pooter@telenet.be
Frank Lippens	webmaster - veilingroeper 0475-552400	frank.lippens1@skynet.be
Herwig Helsen	bibliothecaris 0479-208820	herwig.helsen1@telenet.be

Erelid : **Roger van Nuffel** – Herentalse Schepen van Cultuur 2001-2006

adres	Numismatica – Postbus 105 – 2200 Herentals	
rekeningnummer	BE43 0014 2061 3601	GEBABEBB
lidgelden	12 €	lidmaatschap Numismatica Herentals EGMP (18 € voor leden in het buitenland)
	8 €	lokaal lidmaatschap Numismatica Herentals enkel voor leden van andere EGMP-afdelingen (11 € voor leden in het buitenland)
	1 €	éénmalig daglidmaatschap voor nieuwe bezoekers
gratis toegang	voor -16 jaar, vergezeld van een volwassen lid	
aangesloten bij	het E.G.M.P. - Koninklijke Vereniging de Herentalse Cultuurraad	
website	www.numismatica-herentals.be	

maandelijks clubactiviteit op de 2e zondag van de maand, 8.30–12 u
OPGELET *nieuw lokaal*: zaal 't Hof - Grote Markt 41, 2200 Herentals

zondag 13 april 2014 11 mei - 8 juni - 13 juli - 10 aug - 14 sept

op de cover door de vele aanvragen om een tafel wijken we voor onze april-activiteit uit naar een grotere zaal. Zaal 't Hof op de Grote Markt biedt deze extra ruimte (en parking) zodat we daar iedereen confortabel kunnen ontvangen.

Artikels mogen worden overgenomen mits de gepaste verwijzing.
De auteurs zijn verantwoordelijk voor de inhoud van hun bijdrage.

Tentoonstelling

CLUBNIEUWS

In deze 5e editie van Wereldtals (22/2 - 26/4) wil de Herentalse dienst ontwikkelingssamenwerking en de derdewereldraad verenigingen aansporen om een noord-zuidactiviteit te organiseren. Herwig Helsen zal in zijn tentoonstelling dit noord-zuid (rijk-arm)-contrast blootleggen met bankbiljetten. Bijkomend info op een A4-tje.

Opgelet ! Numismatica gaat vreemd !

De clubactiviteit van 13 april gaat door in zaal 't Hof op de Grote Markt. Hier kunnen we extra aanvragen voor een standplaats ontvangen in een ruimere opstelling. Op zondag is het gratis parkeren rondom de zaal !

Feesten !!

In dit jubileumjaar-2014, tgv. *10 jaar Numismatica*, vergeten we niet van regelmatig te feesten. Op zondag 11 mei nodigen we iedereen uit in De Boskantien voor het 3e clubfeest. Zaterdag 31 mei organiseert onze vereniging dan weer de EGMP - A.V. in hotel Karmel. Voor beide gelegenheden zien we jullie inschrijvingen graag talrijk tegemoet. Voor meer info, zie verder.

Ingrid is onze nieuwe penningmeester-schatbewaarder !

De zoektocht naar een nieuw bestuurslid voor de functie van penningmeester is ten einde : Ingrid Verboven, dochter van medeoprichter en 1e penningmeester Gust Verboven, zal voortaan aan de bestuurstafel de kassa beheren en de financiële transacties verzorgen. We wensen haar veel genoegdoening en succes toe in haar opgenomen engagement !

Zoekertje ! Wie kan mij helpen aan een penning en/of draagteken van de Duitse componist Robert Schumann ? Contacteer mij gerust op de clubactiviteit of via mail : jacquespriem1@skynet.be. Alvast dank !

Op 30 januari 2014 overleed **Edgard Moors** (Mechelen) op 87-jarige leeftijd. Hij was actief in diverse functies binnen het EGMP, 1960-2002, en ontving hiervoor nog vorig jaar het ere-lidmaatschap. Edgard was lid bij Numismatica Herentals van bij haar oprichting in 2004 tot hij in 2011 om gezondheidsredenen werd opgenomen in het rusthuis. Edgard Moors, klein van gestalte, maar een grote mijnheer in zijn verwezenlijkingen voor de Vlaamse numismatiek! Bedankt hiervoor Edgard!

11.15u **Trekking van de jeugdtombola** gratis lootje voor -16 jaar
munt + bankbiljet + album voor elke aanwezige jongere

11.20u **Bekendmaking winnaar muntenpuzzel** strookjes vóór 11u
* zilveren 500 frank, 40j regering Boudewijn - België 1991

11.25u **Aanwezigheidstombola** gratis voor aangesloten leden

- * zilveren dollar, 150 jaar Toronto - Canada 1984
- zilveren 50 schilling, 1200j Dom Salzburg - Oostenrijk 1974
- * zilveren 50 gourdes, 20 jaar Verdrag van Rome - Haiti 1977
- zilveren 50 escudos, 500j S. Tomé é Principe - Portugal 1970

11.30u **Trekking lootjestombola** 1 € = 1 lootje 5 € = 6 lootjes

- * gouden 50 shekel, koning Solomon - Israel 1962
- * zilveren 5 pesetas, Amadeo I - Spanje 1871
- zilveren 25 pesos, XIX Olimpiada - Mexico 1968
- zilveren 2 1/2 gulden, koningin Wilhelmina - Nederland 1937
- zilveren 100 schilling, 200 jaar Innviertel - Oostenrijk 1979
- * zilveren 3 mark, Wilhelm II v Pruisen - Deutsches Reich 1909
- zilveren 50 lira, 50j Atatürk's intrede in Smyrna - Turkye 1972
- zilveren 5 kronor, Gustaf VI Adolf - Zweden 1966

met telkens een lekkere fles Finca los Altos, Gran Reserva - Spanje 2005

3e Numismatica-ledenfeest in De Boskantien, zondag 11 mei 2014.

We nodigen al onze leden en hun familie uit op het jaarlijkse clubfeest dat doorgaat in De Boskantien (Wijngaard 26), onmiddellijk volgend op de clubactiviteit van 11 mei. We gaan dit jaar de Spaanse toer op met sangria/cava, een grote pan paella, aangevuld met een Spaans buffet en een keuze uit een resem dessertjes, dit alles twv. 25 € pp. We verwelkomen u er na de clubactiviteit om 12.30u met het aperitief. De deelnameprijs voor Numismatica-leden bedraagt 10€, niet-leden betalen 15€. Inschrijven kan aan onze bestuurstafel van 13 april of via overschrijving op de clubrekening tot 1 mei, met mailtje naar rudy.dillen@telenet.be.

Tevens organiseren we ook weer het clubkampioenschap tapschieten in het gebruikelijke sfeertje van lekker eten en gezellig samenzijn. De winnaar ontvangt de zilveren penning 'Tapschieten-2014', de wisseltrofee en mag zich gedurende 1 jaar de beste Numismatica-tapschieter ter wereld noemen ... Elke deelnemer ontvangt na afloop de tapschiet-penning-2014 in alpaca.

Gelieve bij inschrijving voor het clubfeest te laten weten of je al/niet deelneemt aan het tapschieten. We hopen u weer talrijk te mogen ontvangen op dit gezellig clubfeest.

Op het menu :

- Aperitief : cava / sangria
  - Spaanse tomatensoep
  - Paella, gebakken in een reuzenpan, met rijst, saffraan, mosselen, garnaltjes, Groenlandse garnalen, visfumet, kip, varkensvlees, erwten, paprika's, ajuin, kokkels, ... specerijenmix van het huis.
  - uitgebreid Spaans buffet met gemengde sla, chorizzo, Spaanse ham, gebakken kippenvleugeltjes, gefrituurde inktvisringen, ansjovisfilets, tomaten, wortelsla, aardappelsla, gevulde eieren, paprikasla, Spaanse kaas en - olijven, brood.
  - Dessertenbuffet met Spaanse rijsttap, flan caramel, Spaanse fruitsla en Spaanse cake ... nu Belle Perez nog ... !
- (dranken zijn niet in de prijs inbegrepen)

Algemene Vergadering EGMP te Herentals, za 31 mei 2014.

Numismatica Herentals viert dit jaar haar 10-jarig bestaan en daardoor kandidaat bij uitstek om de jaarlijkse Algemene EGMP-Vergadering te organiseren, wat we dan ook graag doen. Het programma is met zorg in elkaar gestoken en we nodigen alle EGMP-leden hierop van harte uit. Als locatie kozen we voor hotel Karmel, een voormalig Karmelietessenklooster, Grote Markt 39, dat is omgebouwd tot een hotelcomplex met seminarie- en feestzalen.

Het programma:

vanaf 9.20u ontvangst met koffie-thee-sapje en versnapering, lounge
10.00-11.30u statutaire vergadering in de Kapittelzaal, zie Muntklapper
11.30-12.30u lezing Agilas : *De 18-eeuwse zilveren muntschat van Asse*
12.30-13.00u receptie met glaasje schuimwijn en hapjes, binnentuin
13.00-15.00u diner met keuzemenu in de Kapel, muzikale intermezzo's
15.00-17.00u stadswandeling: Begijnhof-vesten-Stadspoort-Lakenhal
17.00-18.00u bezoek aan de tentoonstelling CoinArtXL in Lakenhal, gevolgd door een afsluitende drink, aangeboden door Numismatica.

Keuzemenu aan 40 € pp:

voorgerecht rundercarpaccio met ruccola en parmezaan
hoofdgerecht of- gebakken zeewolffilet met ragôut van Hertalse
asperges en hertoginneardappelen
of- kalfstournedos, lichtgerookt op hooi met ragôut van
Hertalse asperges, jus en kroketten
dessert plattekaastaartje met Belgische aardbeien en koffie
Een keuze van witte/rode wijn, waters op tafel, inbegrepen.

Om deel te nemen aan het diner (+ontvangst, +receptie) volstaat het 40 € pp. over te maken op de clubrekening van Numismatica - Postbus 105, B-2200 Herentals, BE43 0014 2061 3601 (GEBABEBB) met vermelding van het aantal personen en de keuze van vis of vlees.

De inschrijvingen worden afgesloten op 20 mei 2014.

Alle aanwezige EGMP-leden ontvangen de gratis aanwezigheidspenning (30mm). Het is aanbevolen deze op voorhand te reserveren bij EGMP-penningmeester raymond.de.marie@telenet.be, 0473-415373.

Tevens kan een zilveren (55€) en een gepatineerde bronzen (8€) versie besteld worden, uitsluitend mits een voorafbetaling op de EGMP-bankrekening BE26 9795 4273 6829 (ARSPBE22), dit vóór 1 april ! Dus nog snel reageren !

Human Faces : The Fratricide of Caracalla

Ursula Kampmann

Why is it that for centuries – or rather thousands of years – the head has served as the motif for the side of a coin? And why has this changed in the last 200 years? Ursula Kampmann poses these questions in her book ‘Menschen Gesichter,’ from which this text is taken. *CoinsWeekly*

Roman Imperial Times
Caracalla (198-217)
As, 215

© MoneyMuseum, Zürich.

Obv. Cuirassed bust of Caracalla, wearing the military cloak.

Rev. Asclepius of Pergamum with the serpent-entwined staff standing in frontal position, Telesphorus to the left and Omphalos.

The year is 212. Septimius Severus just died and left his two sons Caracalla and Geta as heirs to the imperial throne. It is laid down that Caracalla is the future ruler, while Geta is supposed to aid him. Geta, however, doesn't want to comply. He collects allies in order to dethrone his brother. The plot fails. Caracalla takes a bloody revenge. He executes 20.000 conspirators. His brother he kills with his own hands, using his own sword, on the lap of his mother where the instigator has sought refuge. This cruel fratricide was to burden Caracalla for all his life. He had nightmares and suffered from psychosomatic illnesses. But a sick emperor was the last thing Rome needed at the beginning of the 3rd century. The migration of peoples was in full swing. In the east, the Parthians once again tried to conquer parts of the Roman Empire. Hence, conducting war was the main activity of the emperor – conducting war and visiting the specialists in emotional illnesses, i.e. the healing deities.

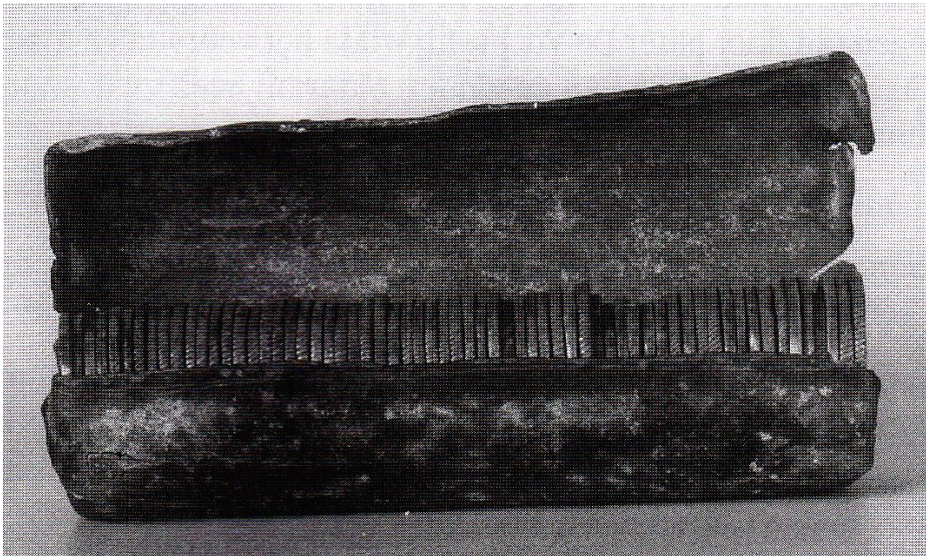
Admittedly, the ability to treat wounds and diseases of civilization was much advanced in Roman times, but there was still any number of illnesses which the doctors couldn't prescribe an effective cure against. These patients sought refuge in the sacred groves of Asclepius, Apollo or Amphiaraios. There, they were informed by the priests that an illness might result from the humans not living in accordance with divine law, and that the gods had sent the disease to let them know so that they would make sure to restore peace between god and the world.

Bij het lezen van de 'Geschiedenis van Herselt' (deel 1), van wijlen Dr. De Belie werd mijn nieuwsgierigheid gewekt door een bepaalde verwijzing naar Tongerlo. Dr. De Belie haalt de muntvondst van Herselt gewoon aan als een 'fait divers' en vermeldt terloops dat dit waarschijnlijk iets met Tongerlo te maken had ... en **niet** met Herselt.

Volgens mijn bronnen wist Dr. De Belie zeer goed hoe deze geschiedenis in elkaar zat, maar hij heeft er zich met een 'waarschijnlijk' vanaf gemaakt. Hij was de geschiedenis van Herselt aan het schrijven en dus moest iets van Tongerlo daar niet in beschreven worden. Spijtig genoeg is Dr. De Belie kort daarop overleden en zijn vroegere medewerkers werden nooit op de hoogte gebracht van zijn opzoekingswerk. Hij zou nog stof genoeg gehad hebben om een tweede deel, een vervolg, van de 'Geschiedenis van Herselt' te schrijven, maar sinds zijn overlijden zijn de nota's, de gegevens, de geschriften die hij nog had, niet meer te raad-plegen, misschien zelfs voor goed verloren.

In enkele voetnoten verwees Dr. De Belie naar een artikel van P. Naster in de 'Revue Numismatique' Jaargang 1954. Mogelijk zou ik daarin een aanknopingspunt vinden.

Bij een bezoek aan de universiteitsbibliotheek van Leuven heb ik het bewuste artikel van Paul Naster gevonden. In dit artikel lezen we het volgende, vrij vertaald in het Nederlands:

Op dinsdag 12 januari 1954, tegen de avond, heeft een inwoner van Herselt, op de wijk Molenvloed, bij het omhakken van een notenboom, in de nabijheid van een oude hoeve en op een diepte van 30 cm een loden rol met 63 Zeelandse zilveren Rijksdaalders gevonden. De rol was 16,5 cm lang en had een diameter van 4,5 cm. De munten waren in een loden blad gerold, waarvan 2 zijkanten in 6 driehoeken gesneden waren.

De vondst werd gedaan op kadasterperceel 1253, op 1.8 km ten ZO van de kerktoeren van Herselt, ten oosten van de oude weg naar Aarschot, Dit perceel was rond 1800 eigendom van een zekere J. B. Van den Broeck.

De vondst werd mij (P. Naster) gemeld door pater Richard De Vocht, econoom van het Justus Lipsiuscollege te Leuven. De pater was vroeger vicaris van de parochie Herselt.

De munten zijn in zeer goede staat. Elk muntstuk weegt rond de 28 gram, met volgende uitersten: het muntstuk uit 1782 weegt 28,4 gram en één uit 1791 weegt 27,16 gram.

Paul Naster beschrijft in het artikel elk muntstuk afzonderlijk. Met deze gegevens kon ik weer op pad. Op het kadaster kwam ik te weten dat het perceel 1253 sinds juli 1955 eigendom is van een gekende familie in Herselt. De naam vermeld ik niet, daar deze mensen van heel deze historie niets afwisten en er ook niets mee te maken hebben, zoals ik verder zal uitleggen. Het perceel is altijd met dennen bebost geweest en ligt ver verwijderd van een hoeve.

Er klopt dus iets niet in het verhaal van Naster. Ik wist nu dat er aan 'geschiedenisvervalsing' was gedaan door pater De Vocht: hij wilde het voorstellen alsof de schat gevonden was op de eigendom van de vinder. Maar hij heeft zich waarschijnlijk van perceelnummer vergist!

Maar hoe zat het verhaal nu echt in elkaar? En hoe moest ik nu verder zoeken?

Rondvraag bij mensen die in 1954 tussen de 20 en 30 jaar oud waren in de parochies Herselt en Tongerlo leverden niets concreets op. Of toch?

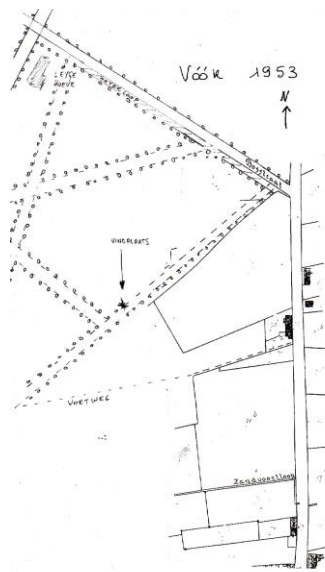
Er werd over gesproken en zodoende kreeg ik 'via-via' een gouden tip. De vinder van de schat was nog in leven en wilde er wel eens met mij over praten. Hij stond er wel op dat zijn naam niet vermeld werd, wat ik dus ook niet zal doen. Het ging er bij mij alleen om het raadsel van de schat op te lossen.

Hoe heb je eigenlijk die schat gevonden?

Wel, vroeger hadden de knechten op de boerderijen tijdens de winter weinig boerenwerk te doen. Het was niet zoals nu. Niets doen was des duivels, je moest werken, want rust roest. of het nu dinsdag 12 januari 1954 was of een andere dag - zelfs het jaar weet ik niet precies meer -, maar het zal wel ergens vóór 1955 geweest zijn, mogelijk een winterse dag in januari. Op die bewuste dag moest ik met mijn nonkel, die bij ons inwoonde, een 'kant' (houtwal) gaan afdoen op de 'plek' die wij huur-den. Dat was waar nu de wijk Leysehoeve ligt. Maar zoals dat nu daar veranderd is - ik vind er mijn weg niet meer.

Het hout werd gewoon afgekapt en opgestookt; wij hadden dat hout niet nodig. Maar 'ne kant' rond een veld hindert het werk op het veld aanzienlijk en als de kant afgedaan is, heeft het gewas ook veel meer kans om goed op te schieten.

Kun je eens uitleggen waar je precies de schat vond?

Op de kaarten van de Leysehoeve die jij hier bij hebt, kan ik dat niet meer, want daar staan nu heel andere percelen op, maar op de oude kadasterplannen is het misschien wel mogelijk. Ik zal eerst eens uit mijn hoofd proberen te tekenen hoe de vorm van ons 'plek' eruit zag en dan kunnen we eens vergelijken. Zo gezegd, zo gedaan!

Leg eens uit hoe die vondst nu precies gebeurde!

Wel, we waren dus gewoon aan 't kappen, tot op zekere moment ik met mijn bijl op iets hard kapte. Ik zeg: nonkel, wat is dat nu? Mijn nonkel die niet van de snuggersten was riep:

Een bom! Een bom! En hij ging lopen. Je moet weten dat de oorlog bij iedereen nog vers in het geheugen lag. Ik daarentegen - als jonge gast misschien een beetje roekeloos en overmoedig - greep naar dat ding waar ik op gekapt had. Het was een opgerolde loden cartouche, schoon dichtgevouwen aan boven- en onderkant. De kap van mijn bijl stond erin, maar het omhulsel was maar lichtjes beschadigd. Toen ik het bladlood voorzichtig openrolde zag tot mijn grote verbazing dat er muntstukken in zaten, maar ik herkende ze niet als gangbare geldstukken. We hebben alles na 't werk mee naar huis genomen.

Thuis werd er ook niet veel aandacht aan geschonken. Ik heb ze zelfs niet geteld! Zoals over veel dingen die je onverschillig doet, als je jong bent, heb je later spijt dat je er niet meer aandacht aan besteed hebt.

Wat waren jullie van plan met de muntstukken?

Ik? Eigenlijk niets, maar ons moeder dacht dat het wel iets waard was en wilde het aan de nonnekens van Turnhout schenken, omdat we daar een tante-nonneke hadden. Onze vader was reeds overleden, anders was het zeker aan het Tongels klooster geschonken geweest. Maar de muntstukken zijn eigenlijk gewoon blijven liggen. Waarschijnlijk hebben we in 't begin wat teveel mensen ingelicht, want zo is dat: Je klapt er links en rechts al eens over. En zo is dat iemand ter ore gekomen die daar verder mee gegaan is, he! Zo was het verhaal ook die pater De Vocht ter ore gekomen. Die foerageerde nog veel in Herselt. Hij kende daar de mensen en kwam er goedkoop zijn inkopen doen. Op zekere dag kwam hij hier bij ons in Herselt voor die geldstukken aan. Wij waren namelijk na het huwelijk van mijn oudste broer van Tongerlo naar Herselt verhuisd.

Wat is er dan met de muntenschat gebeurd?

Wel, die pater De Vocht heeft ons eigenlijk een beetje bang gemaakt en in die tijd was 'ne geestelijke nog iemand waar men naar opkeek. Hij zou het wel bij het rechte eind hebben, want hij stond toch een stapje dichter bij God. Hij heeft ons eigenlijk met niet zoveel woorden gezegd dat wij die munten MOESTEN afstaan! Daar kwam het eigenlijk op neer. Het gewicht van al de munten samen was bij de kilo. Het zilver stond toentertijd rond de 1000 frank de kilo. Als verkoopprijs werd 2000 frank overeengekomen.

Wat ging pater De Vocht met de munten doen?

Wel, hij had iemand van een museum in Brussel gecontacteerd en die was zeer geïnteresseerd in de munten. Later kregen wij via pater De Vocht een briefje dat wij ten allen tijde in dat museum gratis naar de muntstukken zouden kunnen gaan zien. Ik heb dat briefje tezamen met een klein boekje met uitleg over de muntstukken aan Dr. De Belie geschonken. Zie je mij al naar Brussel rijden om naar die geldstukken te gaan zien? Daar loop ik alleen maar verloren en aan het bekijken van de stukken heb ik toch niets!

Met deze informatie trok ik naar het muntenkabinet van het Rijksarchief te Brussel. Daar vertelde men mij dat er inderdaad een muntschat van Herselt in hun bezit was. Ik kon er eveneens een foto van bekomen, maar

de munten bekijken ging niet, want het muntenkabinet is niet voor bezoekers toegankelijk. Tevens deed ik bij de wetenschappelijke medewerkers navraag naar het bedrag dat destijds betaald was voor de muntstukken. Doch dit kon of wilde men mij niet meedelen. Zij waren niet op de hoogte van het feit dat de schat eigenlijk in Tongerlo gevonden werd. Daarover waren zij NIET verbaasd!

Hopelijk wil men deze geschiedenisvervalsing ook daar rechtzetten. Ik zal hen zeker informeren.

Op bijgaande kaarten heb ik, met behulp van de tekeningen en de informatie van de vinder, de vermoedelijke vindplaats van de schat kunnen bepalen. Het vroegere plan heb ik over de huidige situatie trachten te leggen. Ik denk dat de vindplaats kan gesitueerd worden ter hoogte van het begin van de Fazantendreef.

Vermits de data op de muntstukken variëren van 1672 (de oudste) tot 1792 (de jongste), zijn de stukken verstoep na 1792. Wij weten ook dat deze munten geslagen werden tot 1796.

Maar er bleven nog vele vragen onbeantwoord! Waarom zaten er enkel Zeelandse muntstukken in de schat? Waren er tijdens de Franse bezetting mensen uit onze streek naar Zeeland gevlucht en stuurden die financiële hulp? Of was het geld afkomstig van Zeelandse burgers als steun om hier het Franse juk af te werpen?

Waren er misschien geestelijken uit Zeeland in de abdij van Tongerlo, die in die beroerde tijden, uit voorzorg, hun geld verborgen en het later niet meer konden ophalen? Maar paters mogen geen persoonlijk bezit hebben! Mogelijk was het geld bestemd voor de aankoop van wapens tijdens de Boerenkrijg en werd het door abt Hermans zelf verborgen?

Wij zullen dit nooit weten, enkel gissingen zijn mogelijk. Vast staat enkel dat het met de beroerde tijden van de Franse Bezetting te maken had. Mét de abdij werden ook de gronden door de Fransen als zwart goed verkocht. De schat zat verborgen tussen de wortels van een eik, waarschijnlijk dicht bij een kruising met een andere dreef, wellicht onder een van de eerste drie bomen, opdat de schat na verloop van tijd gemakkelijk terug opgehaald moest kunnen worden. Na de verkoop van de abdijgronden zijn er wellicht verschillende bomen door de nieuwe eigenaar omgehakt en kon door deze wijzigingen van de omgeving de schat niet meer teruggevonden worden, door degene die hem er vroeger verborg. Of kon hij niet meer terugkomen door hoge ouderdom? Of was hij misschien overleden?

Naschrift

Vóór de tweede wereldoorlog was het perceel eigendom van de familie Caers uit Tongerlo. Zij waren wijnhandelaars. De vroegere burgemeester van Zoerle, Jos Van Haesen-donck, heeft het perceel via zijn vrouw, die 'een Caers' was, geërfd. Ten tijde van het verbergen van de schat was de grond eigendom van de abdij van Tongerlo. Verscheidene eikendreven stonden toen op de huidige Leysehoeve; dreven die in een ster bijeenkwamen, zoals we nu nog kunnen zien in de Beeltjens te Westerlo.

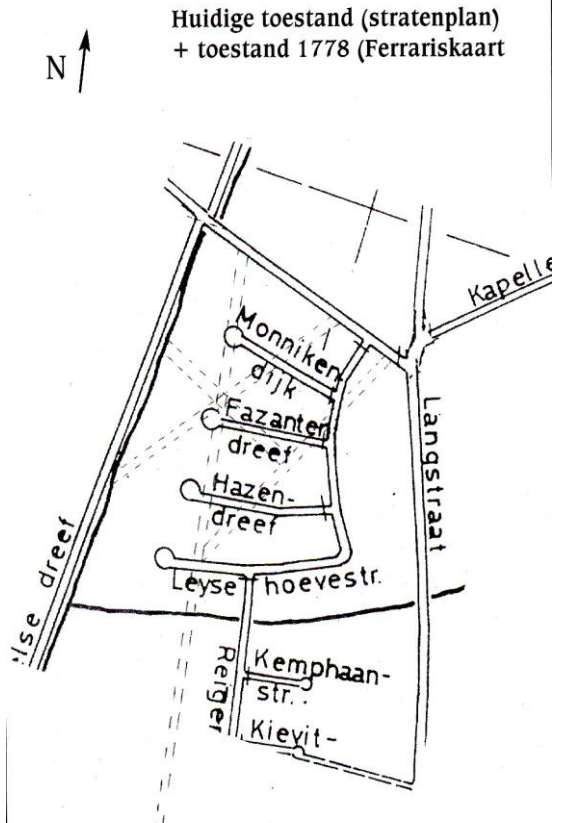
(zie illustratie)

Waar nu de school 'Tongelsbos' staat, begon vroeger de gemeenschap-

pelijke heide tussen Tongerlo en Oevel. Ten tijde van het verbergen van de muntstukken stonden er slechts 2 stenen huizen ten noorden van de Zandvoortloop op Tongelse grond, langs de huidige Langstraat. De weg, komende van Tongerlodorp ging over in een voetpad langs de rand van de heide en de in cultuur genomen grond. Het voetpad volgde de huidige Kapellerij langs de Bosloop naar de huidige Zandvoort. De Zandvoort was vroeger de verbindingsweg tussen Oevel en Tongerlo. Komende van de abdij was er een dreef naar Oevel, praktisch onveranderd gebleven.

Die wegen waren toentertijd de enige verbindingen tussen Oevel en Tongerlo. Momenteel is praktisch gans dit heidegebied met dennen beplant en eigendom van het Vlaams Gewest, Ook de vroegere Britse basis en wijk Trienkant behoorden eertijds tot het vermelde heidegebied.

Jef Thys - Heemkring Ansfried Westerlo

**Zilveren denarius van keizer Tiberius 14-37 nC,
de 'Tributepenning' genaamd, een zeldzame vondst.**

A. Grispen

Een zilveren denarius, geslagen onder Keizer Tiberius tussen 14 en 37 na Christus, werd gevonden in de zomer van 2013 in Limburg, meer bepaald in het Maasland. Een vroege keizerlijke denarius, opmerkelijk is dat Romeinse vondsten in het betreffende gebied eerder zeldzaam zijn.

We kunnen er wel van uitgaan dat het hier waarschijnlijk om een verloren exemplaar gaat*. Een zilveren denarius was ongeveer het dagloon van een Romeinse soldaat. Ze werden uitbetaald met o.a. deze munten en bleven also, door de beelddenaar op de munt, ook op de hoogte van wie op dat moment keizer was.

Keizer Tiberius, de tweede keizer van Rome, was de zoon van Tiberius Claudius Nero en Livia Drusilla welke op de keerzijde van deze munt afgebeeld staat. Zijn moeder hertrouwde later met Augustus, de eerste keizer van Rome. Tiberius werd de adoptiezoon van Augustus (die trouwens zelf de adoptiezoon was van Julius Caesar) en later in 14 na Christus werd hij de tweede keizer van Rome.

Het is niet met zekerheid geweten of keizer Tiberius een natuurlijke dood stierf of vermoord werd in 37 na Christus, door aanhangers van zijn opvolger, keizer Caligula.

Voorzijde: Gelauwerde hoofd van de keizer naar rechts met het omschrift **TI CAESAR DIVI - AVG F AVGVSTVS**

Keerzijde: Livia (moeder van Tiberius) zittend op een stoel met in haar linkerhand een olijftakje en in haar rechterhand een scepter (staf). Haar voeten rusten op een voetbankje met sierlijke poten met het omschrift **PONTIF - MAXIM**

Deze zilveren munt, met een massa van 3,46 gram en 17 x 19mm groot, werd geslagen in Lugdunum (Lyon).

Deze munt wordt ook de **Tributepenning** (belastingspenning) genoemd waarvan de overlevering ons leert dat Jesus deze denarius gebruikte nadat ze Hem de strikvraag hadden gesteld of het geoorloofd was belastingen te betalen aan de keizer? (Marcus 12:13-17)

Ze stuurden enkele farizeeën en herodianen naar Jezus toe om hem een ongeoorloofde uitspraak te ontlokken. Toen ze bij Hem gekomen waren, zeiden ze tegen Hem: 'Meester, we weten dat u oprecht bent en dat u zich aan niemand iets gelegen laat liggen. U kijkt niemand naar de ogen, maar geeft in alle oprechtheid onderricht over de weg van God. Is het toegestaan belasting te betalen aan de keizer of niet? Moeten we betalen of niet?' Maar omdat hij hun huichelarij doorzag, antwoordde Hij: 'Waarom stelt u me op de proef? Laat me eens een geldstuk zien.' Ze gaven hem een munt (met de afbeelding van keizer Tiberius) en hij vroeg hun: 'Van wie is dit een afbeelding en van wie is het opschrift?' 'Van de keizer,' antwoordden ze. Toen zei Jezus tegen hen: 'Geef wat van de keizer is aan de keizer, en geef aan God wat God toebehoort.' En ze waren met stomheid geslagen'.

Zilveren denarii van de eerste keizers zijn massaal omgesmolten van-wege hun hoge zilveragehalte. Keizer Nero (54-68 na Chr.) verlaagde het zilveragehalte en de massa (gewicht) waardoor de oude denarii meer waard en zeer gegeerd waren bij het Romeinse volk.

De via de belastingen ontvangen oude denarii werden omgesmolten naar nieuwe munten met een lager zilveragehalte. De Romeinen potten hun oude denarii op waardoor ze al vlug uit het straatbeeld verdwenen.

Destijds moest men ook goed uitkijken als men een denarius kreeg, niet alleen voor het zilveragehalte maar hij kon bovendien ook nog eens gesnoeid zijn (zilver afknippen). Bedrog is dus van alle tijden!

* Geregistreerd en ingevoerd bij de Centrale Archeologische Inventaris (CAI) van de Vlaamse overheid en dit zoals de wet het voorziet.

Registratie op 19 september 2013.

Arnaud Grispén

Bibliografie:

- Wikipedia: Lijst van Romeinse Keizers.
- De Bijbel: Marcus 12: 13-17 - Het Nieuwe Testament.
- Oude munten : 'denarius' - Suzanne Middelkoop.

9e quiz van de Herentalse Cultuurraad

Numismatica was met 2 ploegen aanwezig op dit jaarlijks quizgebeuren. Met een 8e plaats voor de Numismatiekers en een 10e voor de Numismaten behaalden beide ploegen een beter resultaat dan voorgaande jaren. De aanwezigheid van een 4-tal ploegen uit het Vlaams quizcircuit bewijst de grote aantrekkingskracht van deze quiz.

Een lekkere praktische proef, een spitsvondige rode draad en een leuke combinatie van vragenrondes waren de ingrediënten voor een leerrijke avond. Antwoorden met de 'Hertalse cafés', de 4 seizoenen in al hun taalvormen en een ode aan het getal 9 zijn maar een greep uit de ruime, spitsvondige vragenrondes. Proficiat aan de inrichters, jury en presentatrice, maar ook aan de 2 ploegen van Numismatica die present tekenden en de druk naar volgende editie opdreven (zie hieronder).

Bezoek aan de beurs van Argenteuil

Iets voor vroege vogels ! Om 5 stipt vertrok de bus, en met nog een 2-tal stopplaatsen in het Antwerpse bracht ze ons stipt op tijd tot in Argenteuil. Het beursgebouw was kleiner dan onze jaarlijkse internationale beurs. In de voormiddag was het er gezellig druk. Daar Rudy niet mee kon had Frank de leiding maar deze veranderde onderweg in lijding : een blokering van zijn rug bezorgde hem een pijnlijke dag. Tegen de middag hielden we het voor bekeken en met de trein waren we nog voor 12u in centrum-Parijs. Het prachtige weer was onze bondgenoot : een kleine rode molen :-) was het begin van de klim naar Montmatre en Sacre Coeur, het Louvre met zijn piramides en de Dome des Invalides. Daar belandden we in een betoging waardoor sommige metrostations gesloten bleven. Vervolgens Notre Dame, de Bastille en de Place des Vosges. Eten deden we in het Hard Rock Café waarna we stilaan de Eiffeltoren opzochten om tijdig aanwezig te zijn voor de terugrit. Om 19u staken ze al de flikkerlichtjes aan op de 300 m hoge Eiffeltoren. Om 23.45u waren we terug aan ons vertrek. Een dank aan de chauffeurs die ons veilig terug thuis brachten en aan Numismatica Herentals die ons voor weinig geld een prachtige dag liet beleven.

Walter Ciao

1	65.00	16	1.00	31	30.00	46	3.75	61	1.00
2	-	17	18.00	32	9.50	47	8.50	62	1.00
3	1.00	18	36.00	33	11.00	48	1.75	63	1.00
4	15.00	19	-	34	9.00	49	-	64	-
5	15.00	20	2.75	35	9.50	50	20.00	65	-
6	20.00	21	4.00	36	4.00	51	42.00	66	1.00
7	12.00	22	4.00	37	-	52	-	67	1.00
8	1.00	23	-	38	-	53	50.00	68	5.00
9	-	24	1.00	39	5.00	54	10.00	69	5.00
10	-	25	2.75	40	-	55	2.50	70	-
11	16.00	26	2.00	41	-	56	1.75	71	2.00
12	13.00	27	1.00	42	2.00	57	1.00	72	1.00
13	-	28	2.50	43	2.50	58	2.75	73	1.00
14	39.00	29	-	44	2.25	59	4.50	74	1.00
15	9.00	30	ingehoud.	45	2.50	60	1.00	75	3.00

Veilingmodaliteiten

- elk lid kan loten binnenbrengen bij Koen, de clubveilingmeester.
- deze loten moeten vergezeld zijn van een lijst in 2-voud, met naam van de inbrenger, een beschrijving van de loten en hun inzetprijs, deze lijsten worden samen gecontroleerd en afgetekend. Deze formulieren zijn te bekomen aan onze bestuurstafel, ze kunnen tevens gedownload worden van de clubwebsite : www.numismatica-herentals.be/veiling
- elke bidder haalt tijdig vóór de veiling een biednummer af aan de tafel.
- door dit nummer op te steken zal het bod automatisch verhogen, het lot wordt toegekend aan de hoogste bidder.
- het bod wordt verhoogd als volgt :
  - 1-5 € : +25 cent
  - 5-10 € : +50 cent
  - 10-50 € : +1 euro
  - 50-100 € : +2 euro
  - + 100 € : +5 euro
- na afloop van de veiling, en na contante betaling, kunnen de kopers hun loten in ontvangst komen nemen.
- onmiddellijk hierna wordt afgerekend met de inbrengers
- de veilingkosten: 5 % voor de koper, 5 % voor verkoper
- bij gouden munten wordt geen opgeld gerekend.
- niet-verkochte loten worden gratis teruggegeven.

Veel succes !

1

4

6

15

16

nr	land	munt			kwal	mat	inzet	
1	Grieken	Olbia	AE dolfijngeld	+- 5eeuw nC.	ZF	AE	20.00	
2	Rome	Constantinus	follis - Thessalonica		F	AE	1.00	
3	Primitief	Vietnam	armband (422g)		ZF	AE	40.00	
4		Orka tand (15cm)			-	-	20.00	
5		Kenya	halssnoer, gekleurde ringen		ZF	-	30.00	
6	Brabant	Maria-Theresia	½ kronenthaler - Brussel	1766	F	Ag	15.00	
7	Doornik	Philips II	1/20 ecu	1597	F	Ag	10.00	
8	België	Leopold I	10 centimen (gepoetst)		1832	ZG	Cu	5.00
9		Leopold II	1 centime 1907 FR + 2 centimen 1905 VL		Pr	Cu	1.00	
10		Albert I	20 frank		1933	ZF	Ag	2.00
11		Albert I	1 frank		1910 FR	ZF	Ag	3.50
12		Albert I	2 frank		1912 VL	Pr	Ag	5.00
13		Leopold III	5 frank – pos. A		1936 VL	ZF	Ni	5.00
14	Duitsland	Republiek	5 mark Hindenburg		1938	ZF	Ag	3.00
15		Oost-Afrika	1/4 roepie		1901	ZF	Ag	10.00
16		Oost-Afrika	20 heller		1916 T	ZF	AE	10.00
17	Frankrijk	Republiek	5 francs		1960	ZF+	Ag	2.50
18		Republiek	50 centimes		1928	ZF	AE	1.00
19		Republiek	3 x 2 francs		1938-1940-1941	ZF	AE	1.00
20	Griekenland	Republiek	500 drachme		1981	FDC	Ag	22.00
21	Haïti	Republiek	2 centimes		1840	F	Cu	3.00
22	Nederland	Wilhelmina	5 cent		1913 + 1934	ZF	CuNi	4.00
23		Wilhelmina	5 cent		1943	ZF	Zn	5.00
24		Wilhelmina	½ cent		1894	ZF	AE	5.00
25		Wilhelmina	10 gulden		1970	ZF	Ag	5.00
26		Wilhelmina	10 gulden		1973	ZF	Ag	5.00
27		Beatrix	10 gulden		1994	ZF	Ag	4.00
28	Oekraïne	Republiek	1 hryvnia		1996	ZF+	AE	1.00
29	Oost-Afrika	Republiek	1 cent		1959	ZF	Cu	1.00
30	Panama	Republiek	½ balboa		2013	FDC	CuNi	4.00
31	Rw-Burund	Republiek	1 frank		1960	ZF	AE	1.00
32	Frankrijk	Republiek	5 francs		1956	ZF	CuNi	15.00
33	Italië	Republiek	50 centesimi – gladde rand		1919	ZF	Ni	5.00

20

21

30

33

37

39

40

41

nr	item	beschrijving	kwal	mat	inzet
34	Tsj-Slowak.	Republiek 20 korun 1934	Pr	Ag	6.00
35	Vaticaan	Johannes Paulus II 50 lire 1979	Pr	Fe	1.00
36	Zwitserland	Confederatie 2 francs 1903	ZF	Ag	2.00
37	divers	armband gemaakt van zilveren 10 cent-munten Nederland	ZF	Ag	10.00
38		lakenloodje, afbeelding lelie	F/ZF	Pb	2.00
39	penning	Sir Winston Churchill	FDC	AE	1.00
40		100 Jaar Spoorwegen 1885 - 1985	Pr	AE	2.00
41		militaire penning 'pugnantes adjuvo'	Pr	-	1.00
42	medaille	medaille met afbeelding hond	Pr	AE	1.00
43	loten	Egypte : 17 munten	div	div	1.00
44		Haïti : 9 munten 1907-1986	div	CuNi	1.00
45		Joegoslavië : 52 munten	div	div	1.00
46		Oceanië : 14 munten	div	div	1.00
47		Peru : 15 munten	div	div	1.00
48	loten	Roemenie : 15 munten	div	div	1.00

nr	item	beschrijving	kwal	mat	inzet
49	loten	Tunesië : 14 munten	div	div	1.00
50		Uganda : 5 x 100 shillings, afbeelding aapjes 2004	Pr	Ni	5.00
51	set	FDC-set decimale munten Groot-Brittannië 1971	FDC	div	1.00
52	set	België FDC-set 1974 VL+FR	FDC	div	5.00
53	set	map met 26 setjes vergulde munten	FDC	div	35.00
54	biljetten	België 5 francs '1919' 04-05-1938	Pr	papier	1.00
55		België 100 francs '1933' 03-12-1929	ZF	papier	1.00
56		Burma 1 kyat	Pr	papier	1.00
57		Canada 5 cent - Canadian Tire Corp'n Ltd. (bon)	ZF	papier	1.00
58		Cuba 3 pesos 2004	FDC	papier	1.00
59		Duitsland 100 mark 'Carnaval Biljet'	ZF	papier	1.00
60		France d'Outre-Mer 50 francs ZD	ZF	papier	1.00
61		Ghana 5.000 cedis 01-07-1999	ZF	papier	1.00
62		Griekenland 25 drachme 1944	ZF	papier	1.00
63	biljetten	Indonesië 10.000 rupiah 1985	ZF	papier	1.00

57

63

nr	item	beschrijving			kw	mat	inzet
64	biljetten	Irak	100 dinar Saddam Hoessein P84	1994	FDC	papier	1.00
65		Iran	1000 rial Ayatollah Khomeini P143	ZD	FDC	papier	1.00
66		Italië	500 lire	1970	F/ZF	papier	1.00
67		Libië	1/4 dinar	ZD	F	papier	1.00
68		Luxemburg	100 francs	08-03-1981	ZF	papier	1.00
69		Mexico	20 pesos Polymeren	17-05-2001	Pr	polym	1.00
70		Mongolië	50 tögrök Suke Bataar P64	2000	FDC	papier	1.00
71		Oman	100 baisa	1995	ZF	papier	1.00
72		Pakistan	5 rupees	ZD	ZF	papier	1.00
73		Paraguay	50000 guaranies	ZD	Pr	papier	1.00
74		Peru	5000 intis	28-06-1998	FDC	papier	1.00
75	biljetten	wereld	5 biljetten met afbeelding olifant		FDC	papier	1.00

69

71

div = divers   F = fraai   ZF = zeer fraai   Pr = prachtig
 Ag = zilver   AE = brons-koper   Fe = ijzer   Cu = koper

FDC = fleur de coin   UNC = uncirculated
 Ni = nikkel   Al = aluminium   Sn = tin

Aanleiding

Frans Ferdinand, Aartshertog van Oostenrijk-Este, troonopvolger van Oostenrijk, getrouwd met hertogin Sophie Chotek, werd op 28 juni 1914 in Sarajevo, de hoofdstad van de Oostenrijks-Hongaarse provincie Bosnië–Herzegovina, tijdens een rijtour, door een Bosnisch-Servische nationalist vermoord. Deze gebeurtenis werd gebruikt als aanleiding voor de eerste wereldoorlog. Want n.a.v. deze moord verklaarde Oostenrijk op 28 juli de oorlog aan Servië.

Op 1 augustus verklaarde Duitsland aan Rusland de oorlog, bezette de volgende dag Luxemburg en stelde in een ultimatum aan België de eis voor vrije doortocht, om van daaruit Frankrijk aan te vallen. Hierdoor verviel het oorspronkelijk plan van Von Schleffen, om, ook via Nederland, door België, Frankrijk aan te vallen.

Op 3 augustus verklaarde Duitsland ook aan Frankrijk de oorlog en trok op 4 augustus België binnen om de aanval op Frankrijk in te zetten.

Een oorlog, door de grote Europese mogendheden ingezet, was een feit en escaleerde tot een militair conflict op wereldschaal dat hoofdzakelijk plaats vond in Europa en dat van 1914 tot 1918 zou duren. Frankrijk, Rusland, België, Luxemburg en het Verenigd Koninkrijk, met vanaf 1915 Italië, als overloper, en in 1917 de Verenigde Staten van Amerika stonden tegenover Duitsland, Oostenrijk–Hongarije, Italië, Bulgarije en Turkije als strijdende partijen. Japan was een bondgenoot van Groot-Brittannië en verklaarde Duitsland, op 23 augustus 1914 ook de oorlog, wat direct resulteerde in aanvallen op o.a. de Duitse concessies in China.

Gemeente Lekkerkerk

Goed voor EEN gulden
uitgifte 17 augustus 1914

groen-bruine kleur
110 x 132 mm
keerzijde is blanco

Geldig tot 1 Januari 1915

handtekeningen van Bur-
gemeester en Wethouder

Inleiding

Het nieuws over de moord in Sarajevo was natuurlijk schokkend, maar baarde de Nederlandse bevolking nog geen zorgen. Daar kwam snel verandering in toen Oostenrijk de oorlog verklaarde aan Servie. In de loop van de eerstvolgende weken sloeg de stemming in Nederland om van ongelof naar bezorgdheid, richting paniek ! De regering benadrukte de strikte Nederlandse neutraliteit. Daarbij voorbijgaand aan de verplichtingen t.a.v. Luxemburg, wanneer die eventueel betrokken zouden worden bij oorlogshandelingen. Om de neutraliteit van Nederland te handhaven werd op 31 juli 1914 om 12.00 uur de algemene mobilisatie afgekondigd, voor in totaal 203.000 militairen. Op 1 augustus, de volgende dag, was de mobilisatie van de grens- en kustbewaking voltooid en op 3 augustus waren alle militairen op hun mobilisatiebestemming.

Uitgifte regulier bankpapier en zilverbons.

De reguliere uitgifte van een serie bankbiljetten, welke reeds vóór augustus in voorbereiding was, met als datum 1 augustus 1914, vond pas plaats in de eerste weken van augustus. Dit waren bankbiljetten met de waardes van: 10 – 25 – 40 – 60 – 100 – 200 – 300 en 1000 gulden, echter geen kleinere coupures. Direct na de mobilisatieoproep ontstond een run op de banken, haalden de mensen hun spaargeld op en probeerden dit om te wisselen voor gouden en zilveren munten. Hierdoor ontstond een tekort aan muntgeld, vooral klein geld, wat zelfs geheel uit de circulatie verdween. De regering trachtte dit probleem op te lossen door de uitgifte van een serie 'zilverbons'.

Zilverbon

1 gulden

1-10-1918

120 x 80 mm

bruine kleur

keerzijde is

onbedrukt

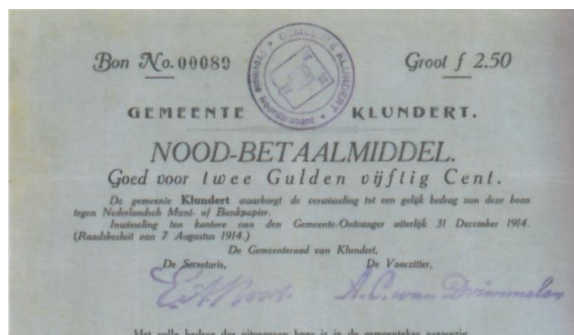
Handtekeningen van
de ambtenaar van

het Ministerie van Financiën en de Minister van Financiën, Devries.

Op 3 augustus 's avonds werd door de regering een principe beslissing genomen om over te gaan tot het uitgeven door de Staat van 'zilverbons'. Zes augustus werd de betreffende wet aangenomen en direct begonnen met drukken en uitgifte daarvan de week daarop. Deze zilverbons werden uitgegeven in coupures van 1, 2.50 en 5 gulden, gedateerd.

7 augustus 1914. Deze serie zilverbons werd gedurende de oorlogsjaren in 1915, 1917 en 1918 nogmaals aangevuld om het, nog steeds, schrijnend gebrek aan kleine bankpapiercoupures te compenseren binnen het reguliere betalingsverkeer. Dit waren papiergeld coupures van 1 en 2.50 gulden. Na de eerste oorlogsmaanden, in 1914, werden door de Rijksmunt weer de eerste, reguliere, series klein muntgeld geslagen in denominaties van een halve cent tot en met een gulden.

Gemeente **Klundert**
Nood-betaalmiddel
Goed voor 2.50 fl.

Inwisselbaar tegen courant geld ten kantore van de gemeenteontvanger tot 31-12-1914. Handte-keningen van Secre-taris en Voorzitter.

Noodbiljetten

De uitgifte van de zilverbons was echter te laat voor veel gemeenten en bedrijven: op 8 augustus moesten de weeklonen worden uitbetaald ! De Minister van Landbouw, Nijverheid en Handel, Treub vermeldt het volgende: *'In een woord, in de week van 3 tot 8 augustus 1914 was het alledaagse geldverkeer geheel ontredderd door gebrek aan voldoende klein ruilmiddel. Zoo sterk was dit het geval, dat verschillende gemeentebesturen het niet durfden laten aankomen op de maatregelen van Rijkswegen, die men in voorbereiding wist en, deels in overleg met de Regeering, deels op eigen gezag gemeentelijke bons uitgaven.*

In theorie was daartegen veel, zo niet alles te zeggen. De veelsoortigheid van papier, dat op die wijze in enkele gemeenten in omloop kwam, moest wel verwarrend werken, maar hoe ongewenscht ook, het was nodig. De toestand was de heele week al zoo slecht geweest als hij maar wezen kon; den zaterdag, den dag waarop overal arbeidsloonen moesten worden betaald, kon men op die manier niet ingaan. De Regeering was niet bij

machte meer te doen, dan zij al deed en dat was, hoe uiterst verdienstelijk de praestatie met de aflevering der zilverbons op zichzelf ook was, niet genoeg. Men moest dus wel over alle bezwaren heenstappen en zag met vreugde, zij het ook gemengd met eenigen weemoed, dat de gemeenten waar de meeste arbeidsloonen te betalen waren, zich zelf hielpen. Zoo, is men den critieken zaterdag 8 augustus, doorgekomen. Het zal wel niet overal even gemakkelijk zijn gegaan, maar men kwam er door. Toen was het gevaar geweken. De volgende week konden zilverbons, in genoegzaam getal, beschikbaar worden gesteld.'

Niet alleen gemeentes hadden eigen maatregelen genomen, ook een aantal grote en kleine bedrijven hadden eigen papiergeld klaarliggen om op 8 augustus de weeklonen uit te kunnen betalen. Bij drie grote gemeentes Rotterdam, Enschede en Amsterdam werden grote emissies uitgegeven, voornamelijk bedoeld voor het opheffen van de kleingeld-zilver-schaarste. Deze emissies werden allen gedekt door bankbiljetten. Een grote particuliere uitgifte was die van scheepswerf 'De Schelde' te Vlissingen. Kleine emissies zijn hoofdzakelijk gebruikt voor betaling van militie- en landweerplichtigen.

Rotterdam

Goed voor f. 2.50

Looptijd van
17 augustus 1914
tot 1 januari 1915.

Handtekening van
de Burgemeester
van Rotterdam.

groenblauwe kleur
88 x 119 mm

Op 17 augustus 1914 werd door het Departement van Financiën aan alle Commissarissen der Koningin het verzoek gericht om te zorgen dat alle gemeentelijke bons zo snel mogelijk werden ingenomen, nu de hoeveelheid zilverbons, welke door het Rijk werden uitgegeven, voldoende was om in alle behoeften te voldoen. Hieraan hebben de meeste gemeentes gevolg gegeven.

In de loop van de oorlog werden bons uitgegeven om de uitkeringen aan gezinnen van militairen, die reeds vanaf 1 augustus waren gemobili-seerd, plaats te laten vinden in afwachting van betaling door het Rijk. Tevens werden bons uitgegeven door gemeentes, steuncomite's en arbeidscoöperaties om huur te betalen of levensmiddelen te kunnen kopen. We kennen ook nog de voor de Belgische vluchtelingen in de vluchtelingennoorden uitgegeven papiergeld, o.a. in Uden en Baarle-Nassau.

Gemeente **Amsterdam**
2 gulden 50 cents

Looptijd tot
31 augustus 1914

groene kleur
108 x 160 mm

handtekeningen van Bur-
gemeester en Wethouder

Uitgiftes noodgeld

De noodbons zijn in 19 Nederlandse plaatsen vervaardigd en vond daar uitgifte plaats, echter in 7 plaatsen wel gedrukt maar niet in circulatie gebracht tijdens de uitgifteperiode van 3 tot ca. 30 augustus. Door 49 bedrijven en andere particuliere instellingen is noodgeld gedrukt, waarvan 35 hun uitgiftes in omloop hebben gebracht gedurende de hele 1^e wereldoorlog. Door de gemeentes is, in totaal, ca. 1 miljoen uitgegeven, door de bedrijven voor ca. 58.000 gulden in de vorm van dit noodgeld.

Augustus 1914

Gemeente **Krimpen Aan De Lek**

Goed voor EEN GULDEN

Deze bewijzen in voldoende aantal bij den Gemeente-
Ontvanger in te wisselen tegen Bankpapier.

Centraal : gemeentezegel van Krimpen op de Lek.

zwarte druk op lichtgeel karton
56 x 109 mm

Epiloog

Op 4 augustus 1914 vielen de Duitsers België binnen, wat een vluchtingenstroom op gang bracht naar Nederland, via Limburg, Brabant en Zeeland. Wat in oktober van dat jaar, na de val van Antwerpen, resulteerde in een aantal van 1 miljoen Belgische vluchtelingen op een totale Nederlandse bevolking van ca. 6 miljoen. Hierdoor waren grote hoeveelheden bankpapier, in de vorm van zilverbons noodzakelijk, om de geldcirculatie in goede banen te blijven leiden gedurende de oorlogsperiode.

Persoonlijke noot

Een van mijn ooms was tijdens de gehele mobilisatie periode 1914-18, gelegerd aan de Zeeuws-Vlaamse grens als militair. Hij vertelde mij de verhalen over de Belgische vluchtelingen, de boter-, kaas- en tabaksmokkelaars, de elektrische grensafscheiding, de gevluchte Duitse deserteurs naar Nederland en de luchtgevechten die hij gezien had. Ook het verhaal van de val van Antwerpen met alle beschietingen daarbij. En ook het verhaal (regelmatig 's avonds) dat zijn beide broers, vrijgesteld wegens broederdienst – met zijn vader (mijn opa) - en andere bewoners van ons dorp, op de zeedijk, aan de Westerschelde, stonden te kijken en te luisteren naar het oorlogsrumoer vanuit het Belgische en Zeeuws-Vlaamse gebied, wat duidelijk hoorbaar was, vooral in de zomer.

Uw gewaardeerde reacties aan: Ad J. Lansen - ajlansen@caiway.nl

Literatuur

Catalogus Nederlands Noodgeld van de Eerste Wereldoorlog en het Interbellum door J.M.H.F.M. Verkooyen, Deel I en II, Maastricht, 1994.

De Nederlandse bankbiljetten van 1814 tot heden, J. Mevius – F. G. Lelieveld, Amsterdam, 1977.

Artikel: Oorlogsgasten in Nederland tijdens de 1^e Wereldoorlog door Drs. Evelyn de Roodt, Historica, 2000.

Artikel: Nederland (ers) en de 1^e Wereldoorlog door Dhr. Wim Klinken, Hoofddocent Militaire Geschiedenis KMA te Breda, ca. 2000/2001.

Artikel: Nederland in de 1^e Wereldoorlog: Lokale noden en lokaal beleid in Nederland 1914–1918, door Dr. Martin Kraayestein. Ongedateerd.

Website: diverse edities Historisch Nieuwsblad.

Website: 'Forum': onderwerp 1^e Wereldoorlog.

Website: Geheugen van Nederland.

Website: Zeeuws Archief: geschiedenis van Zeeland.

Website: 1^e Wereldoorlog – Milpedia.

Diverse websites op Wikipedia, onderwerp: Nederland 1e Wereldoorlog.

1. Wat toont de voorzijde?

- A - Brussels ketje
- B - een mijnwerker
- K - een inwoner van de Marollen

2. Bij welke gelegenheid werd deze gravure gemaakt?

- R - een wedstrijd voor het ontwerp van de 50 en 20 ct in 1948
- O - hommage aan René Magritte “Ceci n’est pas un Chapeau” in 1979
- N - opening van het Vlaams Mijnmuseum te Beringen in 1985

3. Wie is de graveur van de voorzijde?

- U - Armand Bonnetain
- T - Antoine Bovy
- R - Albert Barre

4. Wat was de aanleiding voor de uitgifte van deze penning?

- T - erkenning werelderfgoed vd vuursteenmijnen van Spiennes in 2004
- W - erkenning werelderfgoed van de Brusselse Grote Markt in 2008
- S - erkenning werelderfgoed van de Waalse mijnsites in 2012

5. Wat toont de keerzijde?

- S - logo Werelderfgoed van de UNESCO
- R - logo ‘Agentschap Onroerend Erfgoed’ te Brussel
- E - geen logo, gewoon een ontwerp van de Koninklijke Munt

6. Wanneer werd deze penning uitgegeven in een euro-muntenset?

- Y - 2011
- R - 2012
- E - 2013

7. Wie is de ontwerper van de keerzijde?

- L - de Belg Michel Olyff
- K - de Duitser Bodo Broschat
- P - de Fransman Emile Rousseau

1	2	3	4	5	6	7

Invulstrook muntenpuzzel
inbreng: Leopold Verbist

penning werelderfgoed

Naam:

.....

Postnr. .... wonplaats .....

Breng de overeenkomstige letter bij het goede antwoord over in onderstaande tabel en bekom de naam van een bekende stad.

1	2	3	4	5	6	7

Schiftingsvraag

Wat is het gewicht van deze originele mijnwerkerslamp die op onze bestuurstafel zal staan tijdens de activiteit van 13 april ?

TIP : tussen 1-5 kg !

kg gram

Om deel te nemen aan deze muntenpuzzel vostaat het om deze strook goed ingevuld te deponeren in de rode puzzelbox op onze bestuurstafel, tijdens de clubactiviteit van 13 april 2014. (vóór 11u !)

PS. op de bestuurstafel zullen tevens invulstrookjes klaarliggen.

Virtuele munten gaan in echte wereld in rook op Het Nieuwsblad

De belangrijkste bitcoinbeurs is van de aardbol verdwenen. De internet-munt zal beleggers vermoedelijk miljoenen euro's kosten.

De website ligt plat, het kantoor in Tokio is leeggehaald en eigenaar Mark Karpeles is onvindbaar. De beurs Mt. Gox is nu even virtueel als de munten die er in dollars werden omgezet. Het verlies loopt op tot 400 miljoen dollar en knaagt aan het zo al wankele vertrouwen in de bitcoin.

Het Japanse Mt. Gox was tot voor kort de grootste bitcoinbeurs. Bitcoins zijn internetmunten die verdiend worden door computerreken-kracht los te laten op complexe problemen. Wie geen supercomputer heeft, kan de munten ook verwerven door ze op een beurs te kopen, zoals Mt. Gox.

De munten groeiden vorig jaar uit tot een hype en worden vooral speculatief gekocht. In een klein, maar toenemend aantal handelszaken - vooral op het internet - kan met de alternatieve munt betaald worden. Een kleine groep *believers* ziet de digitale munt als het betaalsysteem van de toekomst. Maar de munt is erg risicovol, kan gehackt worden en de waarde schommelt sterk.

Mt. Gox deed de voorbije maand de munt nog sterker schommelen dan anders. Op 7 februari bevroor de Japanse beurs afhalingen van bitcoins. Wie bitcoins op de beurs geparkeerd had, kon ze niet meer afhalen. Ze konden enkel nog verkocht worden. Daardoor zakte de koers van 1 bitcoin op Mt. Gox van 829 naar 135 dollar, of een daling van 83.7 %.

Mt. Gox ging over tot de bevroering nadat heel wat bitcoins van de beurs gestolen werden. Volgens een rapport gaat het om 744.000 verdwenen bitcoins, goed voor bijna 400 miljoen dollar. Mt. Gox zou voor 33 miljoen dollar aan bezittingen hebben, terwijl het voor 174 miljoen aan verplichtingen heeft.

'Waar het nu op lijkt, is dat Mt. Gox virtueel failliet is', zegt beleggingsadviseur Tuur Demeester, die zich voltijds op bitcoins toelegt. (dds)

MAUQUOY

di 1	AEN Brussel -Bowmaster, A.Van Zandestr 45, 1080 Bru	vanaf 18u
vr 4	NK Berthout- St-Catharina, Markt 28, St-Katelijne-Waver	19-22.30u
za 5	EGMP Dendermonde -t'Klokske -Pijndersln 90, Denderm AEN Soignies - Art&Culture, Rue d/l Régence, Soignies N.K. Hasselt - C.C. Vergaderzaal 1 - Kunstlaan 5, Hasselt Gent West MC – Centr. Reinaert, Reinaertstraat 28, Gent EVB - Paon Royal - Rue Vieux Marché Grains 6, Brussel	12-17 u 14.30-16 u 13-17 u 13.30-17 u 8-11 u
zo 6	EGMP Leuven - Palais de Buc's, JP Minckelersstraat 130 EGMP ZW-VI – Kartouchke – Ingelmunsterstr. 8, Izegem AEN Couvin – Lycée Royal – rue Gouttier 11, Couvin AEN Saint-Georges – Rue Reine Astrid 69, St-Georges N. Edelweissje - St-Katarina - N. Cleymanslaan 1, Hasselt Coll. Sonégiens - École, Rue Général Henri 27B, Soignies	9-12 u 8.30-12 u 9-12 u 8-12 u 8-12 u 8.30-12 u
di 8	N.K. Zeeland - Dauwendaele - Vrijlandstr 59, Middelburg	18.30-21 u
wo 9	N.K. Brabant -Bar le Duc, Korenbrugstr, s-Hertogenbosch	20-21.30 u
za 12	EGMP Antverpia - Ruggenhof, Frans Van Dijkstr, Deurne EGMP Gent - Heilig Hart, H. Hartplein, Gent-St-Amands AEN Nijvel -C. St-Gertrude - Faubourg de Mons 1, Nijvel AEN Verviers–École St-fiacre, Rue du Husquet 26, Dison Gent West MC – Centr. Reinaert, Reinaertstraat 28, Gent EVB - Paon Royal - Rue Vieux Marché Grains 6, Brussel Spring PaperMoney Fair Maastricht Polfermolen - Plenkertstraat 50, Valkenburg a/d Geul	12.30-16 u 13.30-16 u vanaf 14 u 8 - 12 u 13.30-17 u 8 - 11 u 9-18.30u
zo 13	EGMP Herentals - zaal 'tHof, Grote Markt 41, Herentals AEN Vielsalm – salle du Quartier de la gare, Vielsalm St-Truiden - Oud Atheneum - Zoutstraat, 3800 St-Truiden Spring PaperMoney Fair Maastricht Polfermolen - Plenkertstraat 50, Valkenburg a/d Geul	8.30 - 12 u 9 - 12 u 7.30 - 12 u 10-16u
ma 14	EGMP Brugge – C.M. - Moerkerksestwg. 118, B-St-Kruis	vanaf 19 u

di 15	N.K. Limburg - 't Pruuske, Hoogbrugstraat 9, Maastricht	van 19.30u
za 19	Gent West MC – Centr. Reinaert, Reinaertstraat 28, Gent EVB - Paon Royal - Rue Vieux Marché Grains 6, Brussel	13.30-17 u 8-11 u
zo 20	EGMP ZW-Vlaand - Willem Tell - Brugsestr. 20, Kortrijk AEN Luik - Collège St-Servais - 104 rue St-Gilles, Luik Numismatica Wetthra - CC De Poort, Markt 27, Wetteren Go Collections - Centre Culturel - Rue Haute 1, Gosselies	13-16 u 9-13 u 9-12.30 u 8.30-12 u
za 26	EGMP Gent - Heilig Hart, H. Hartplein, Gent-St-Amands MEDEC (eretekens) - Fr. Van Dijckstr. 46, 2100 Deurne Gent West MC – Centr. Reinaert, Reinaertstraat 28, Gent Achter Olmen - T.I. St-Jansberg - Weerterstwg., Maaseik EVB - Paon Royal - Rue Vieux Marché Grains 6, Brussel	13.30-16 u 12.30-16 u 13.30-17 u 13-16 u 8-11 u
zo 27	EGMP Aalst - S.C. Immerzeel - R. Novarumlaan 4, Aalst EGMP Tienen - 't Hoekske - Oude Leuvensestr 93, Tienen AEN La Louvière – M. du Peuple de Houdeng-Aimeries Voor meer info : WWW.EGMP.BE Algemene Vergadering te Herentals, za 31 mei 2014 is gratis bij te wonen Reservatie voor het diner is noodzakelijk !	9-12.30 u 9-12 u 8.30-12 u

Altijd-Prijs-Tombola 10e COIN EVENT nog af te halen tot 11 mei !

LOT	prijs	LOT	prijs	LOT	prijs	LOT	prijs	LOT	prijs
011	325	068	517	120	77	313	151	533	274
029	593	069	313	121	507	403	260	537	131
051	528	070	219	122	223	408	297	538	142
052	304	071	248	123	321	421	160	539	204
053	514	072	343	124	579	431	225	540	454
054	185	073	194	125	572	432	78	541	421
055	20	074	217	143	397	433	181	556	145
061	374	075	49	144	28	434	107	577	441
062	330	110	198	145	389	442	326	589	498
063	162	115	143	163	33	459	166	590	464
064	322	116	428	175	471	472	95	599	512
065	484	117	361	211	283	497	465		
066	14	118	27	214	85	498	249		
067	147	119	412	223	157	531	19		

za 12 april 9-18.30u zo 13 april 10-16u

Paper MoneyFair 2014 Maastricht

zaal De Polfermolen

Plenkertstraat 50 Valkenburg a/d Geul (NL)

www.papermoney-maastricht.eu

za 19 april 'De Verzamelaar' Middelburg 10-16u

beurs voor munten, penningen, bankbiljetten, postkaarten, postzegels, ...

Ontmoetingscentrum Dauwendaele - Vrijlandstraat 59, Middelburg (NL)

vrij 25 april 9.30-17u

za 26 april 9.30-15u

Numismata Wenen

Congress Center - Messe Wien

www.numismata.de

za

26 april

12.30-16u

MEDEC - medailles en eretekens

zaal Ruggenhof - Fr. Van Dijkstr. 46, 2100 Deurne

users.skynet.be/medec/

wvb@skynet.be

zo 27 april

10-16u

MPO-muntenbeurs

De Nobelaer - A. Van Berchemln 2, Etten-Leur (NL)

info@mpo.nl

www.mpo.nl

zo 27 april

Münzbörse Stuttgart

9-16u

Kursaal Bad Cannstatt - Stuttgart (D)

info@medaillen-rossi.de

**VAN
ECCEL
POEL**

WIJNHANDEL & VERSMARKT
Lierseweg 20 2200 Herentals

www.vaneccelpoel.com

info@vaneccelpoel.com

014 212693

Willem van Alsenoy

Numismaat

Postbus 333 2000 Antwerpen

0495-511016

willem@vanalsenoy.com

www.vanalsenoy.com

**Wij kopen al uw edelmetalen, munten, oud goud ,
gouden en zilveren lingots, juwelen, tafelzilver e.d. !!!**

Ook voor uw andere munten geven wij de betere prijs !!!

De expertise kan steeds bij ons in de winkel of bij u thuis gebeuren

Brumunt, Gistelse Steenweg 381, B-8200 Brugge 2, Belgie

Tel: +32 50 71 85 06, Mobiel: +32 478 36 27 95, info@brumunt.be

openingsuren: Maandag, dinsdag, woensdag van 14.00 tot 18.00 uur

Donderdag, vrijdag en zaterdag van 10.00 tot 18.00 uur

Wij verkopen ook gouden en zilveren munten en lingots,

Alle euro-, Belgische- en wereldmunten

Benodigheden voor elke verzamelaar, diverse catalogi,

mooie loten postzegels en zoveel meer.

Gerda & Hugo DE BEUL / FILATIS2

WIJ BIEDEN ALLES VOOR DE VERZAMELAARS VAN MUNTEN EN
BANKBIJJETTEN - PRENTKAARTEN - TELECARDS - CATALOGI

Grote specialiteit benodigheden

Vraag onze bijzondere voorwaarden voor grote afname

e-mail: debeul@evonet.be

website: www.filatis2.com

Jean ELSEN & ses Fils n.v.

ONZE EXPERTEN SCHATTEN GRATIS UW VERZAMELING EN BETERE
MUNTEN DIE WORDEN INGELEVERD VOOR ONZE VEILINGEN.
DE CATALOGUS WORDT IN HEEL DE WERELD VERSTUURD.
OP ONVERKOCHTE LOTEN ZIJN ER GEEN KOSTEN.

VEILING 121

14 JUNI 2014

Kelten, Grieken, Romeinen,
Byzantijnse en Oosterse munten.
Middelleeuwse en moderne munten.
Penningen en jetsons.

Jean ELSEN & ses Fils n.v.

Tervurenlaan 65

B-1040 Brussel

Tel : +32-2-734.63.56

Fax : +32-2-735.77.78

info@elsen.eu

www.elsen.eu